

Γιώργος Παπαδόπουλος
Α΄ Λυκείου, 1^ο ΓΕΛ Βόλου

ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το Πολίτευμα της Ελλάδας

Το πολίτευμα της σύγχρονης Ελλάδας είναι η **Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία** η οποία αποτελεί διάκριση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Με τον όρο αντιπροσωπευτική δημοκρατία εννοείται το πολίτευμα κατά το οποίο πηγή εξουσίας είναι ο λαός, ο οποίος ασκεί την εξουσία του μέσω των αντιπροσώπων του, των βουλευτών.

Το πολίτευμά μας χαρακτηρίζεται:

Δημοκρατία γιατί οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό,

Κοινοβουλευτική γιατί ο λαός εκλέγει το κοινοβούλιο,

Προεδρευόμενη γιατί αρχηγός του Κράτους, αν και με περιορισμένες αρμοδιότητες, είναι ο **Πρόεδρος της Δημοκρατίας** που εκλέγεται από το Κοινοβούλιο.

Για τη λειτουργία του πολιτεύματος της Ελλάδας υπάρχει το **Σύνταγμα** ο θεμελιώδης νόμος της πολιτείας που αφενός ρυθμίζει την οργάνωση και τη λειτουργία της κρατικής εξουσίας και αφετέρου κατοχυρώνει τα δικαιώματα των πολιτών και καθορίζει τις υποχρεώσεις τους.

Το Σύνταγμα, όπως αυτό ψηφίστηκε το 1975 και αναθεωρήθηκε το 1986/2001/ 2008/2019, κατοχυρώνει τα **ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα του ατόμου** τα οποία θεωρούνται θεμελιώδη και προστατεύονται με τέτοιο τρόπο (μη δυνατότητα αναθεώρησης κάποιων από αυτών), ώστε να μην μπορούν να καταργηθούν ή να περιοριστούν.

INDIVIDUAL RIGHTS

Ατομικά Δικαιώματα

Σχετίζονται με την υποχρέωση της πολιτείας να σέβεται την αξιοπρέπεια του ατόμου.

➤ Ισότητα: (άρθρο 4 του Συντάγματος) «Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Μορφές ισότητας:

1) Ισότητα των φύλων.

2) Ισότητα στην αμοιβή εργασίας για όλους.

3) Φορολογική ισότητα ανάλογα με τα εισοδήματά τους.

4) Ισότητα διορισμού στις δημόσιες θέσεις.

5) Ισότητα ευκαιριών για όλους τους πολίτες με αναπηρίες ή χωρίς.

➤ Προσωπική Ελευθερία (άρθρο 5 παρ. 3 Σ.).

➤ Ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1 Σ.).

➤ Ατομική ιδιοκτησία. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να περιοριστεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

➤ Άσυλο κατοικίας (άρθρο 9 Σ.). Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη.

➤ Αναφορά στις αρχές και υποχρέωση της πολιτείας να απαντά στα αιτήματα των πολιτών.

➤ Θρησκευτική Ελευθερία.

➤ Ελευθερία του τύπου.

Πολιτικά Δικαιώματα

Σχετίζονται με την συμμετοχή των πολιτών στις πολιτειακές διαδικασίες και εν γένει στο δημόσιο βίο. Συγκεκριμένα:

- ▶ Να εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους (βουλευτές, δημάρχους, περιφερειάρχες, ευρωβουλευτές).
- ▶ Να εκλέγονται και οι ίδιοι στα παραπάνω αξιώματα.
- ▶ Να συμμετέχουν στα δημοψηφίσματα
- ▶ Να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε πολιτικά κόμματα.
- ▶ Να διορίζονται σε δημόσιες υπηρεσίες.
- ▶ Να διορίζονται ως ένορκοι στις δίκες

Κοινωνικά Δικαιώματα

Μετά τη γαλλική, αγγλική, αμερικανική Επανάσταση κατά τις οποίες οι πολίτες διεκδίκησαν ατομικά αλλά και πολιτικά δικαιώματα και επειδή η βιομηχανική επανάσταση δημιούργησε συνθήκες εξαθλίωσης μεγάλου αριθμού πολιτών γεννήθηκε μία **δεύτερη γενιά δικαιωμάτων τα κοινωνικά δικαιώματα**.

Αυτά σχετίζονται με το κοινωνικό κράτος και στόχο έχουν την κοινωνική δικαιοσύνη και ευημερία. Στο πλαίσιο αυτό η πολιτεία αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει στους πολίτες δωρεάν υπηρεσίες ώστε να απολαμβάνουν μια στοιχειώδη προστασία και να επιτυγχάνεται μια σχετική ομοιομορφία του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

Κοινωνικά δικαιώματα είναι:

- ▶ Δικαίωμα στην Παιδεία (δημόσια, δωρεάν Παιδεία).
- ▶ Δικαίωμα στην εργασία. Το κράτος φροντίζει για τις συνθήκες απασχόλησης για την ανεργία.
- ▶ Κοινωνική Πρόνοια και ασφάλιση, Προστασία γάμου και γονεϊκότητας κυρίως με τη μορφή επιδομάτων, ασφαλιστικής κάλυψης, απόδοσης σύνταξης.
- ▶ Προστασία της Υγείας. Το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών (ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, πρόληψη, αγωγή υγείας).
- ▶ Προστασία του περιβάλλοντος. Είναι υποχρέωση του κράτους ακόμη και εις βάρος ατομικών δικαιωμάτων (ιδιοκτησία).

Δικαιώματα του Παιδιού

Τα κράτη είναι υποχρεωμένα να παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα και να προσαρμόζουν τη νομοθεσία ώστε να προστατεύεται το κάθε παιδί και να βιώνει με τους καλύτερους όρους την παιδική του ηλικία.

Η Ελλάδα έχει υπογράψει τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, γεγονός που την καθιστά δεσμευτική για το ελληνικό δίκαιο.

Η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού περιλαμβάνει:

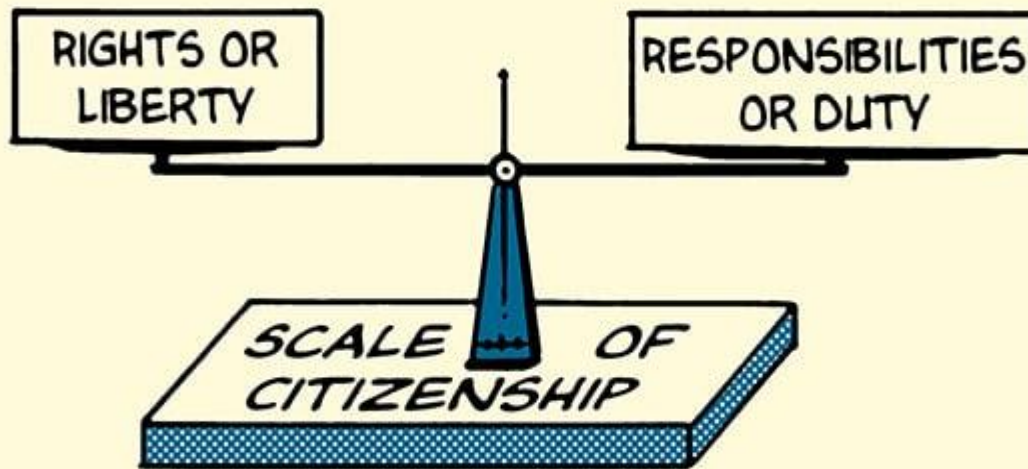
- Δικαιώματα επιβίωσης αφορούν το δικαίωμα για τη ζωή και επιβίωση, στέγη, διατροφή, πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες.
- Δικαιώματα προστασίας: προφύλαξη από κακοποίηση, αμέλεια, εκμετάλλευση.
- Δικαίωμα στην ανάπτυξη, εξέλιξη π.χ. εκπαίδευση, παιχνίδι, ελευθερία σκέψης, θρησκευτική ελευθερία κ.ά.
- Δικαίωμα συμμετοχής, ελευθερίας στην έκφραση, γνώμης, συμμετοχής σε οργανώσεις. Όλα αυτά χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, χρώματος, θρησκείας, πολιτικού προσανατολισμού του ίδιου του παιδιού ή των γονέων.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί ότι ο ρόλος του Πολίτη είναι συνυφασμένος όχι μόνο με δικαιώματα, όπως αυτά εκτενώς προαναφέρθηκαν, αλλά αυτός ο ρόλος συνδέεται με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις που απορρέουν από το Σύνταγμα και από την κοινωνική συμβίωση.

Συνοπτικά οι υποχρεώσεις του είναι να σέβεται το κοινωνικό σύνολο και να επιδεικνύει αλληλεγγύη, να σέβεται και να τηρεί το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους, αλλά και να υπερασπίζεται τη δημοκρατία.

*Rights of citizenship are
balanced by responsibilities.*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Πολιτική Παιδεία Α΄ Λυκείου, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ
- Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου, ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ